

Rynek Mleka I/2019

Polska Federacja
Hodowców Bydła i
Producentów Mleka

www.pfhb.pl

Spis treści

Pogłowie

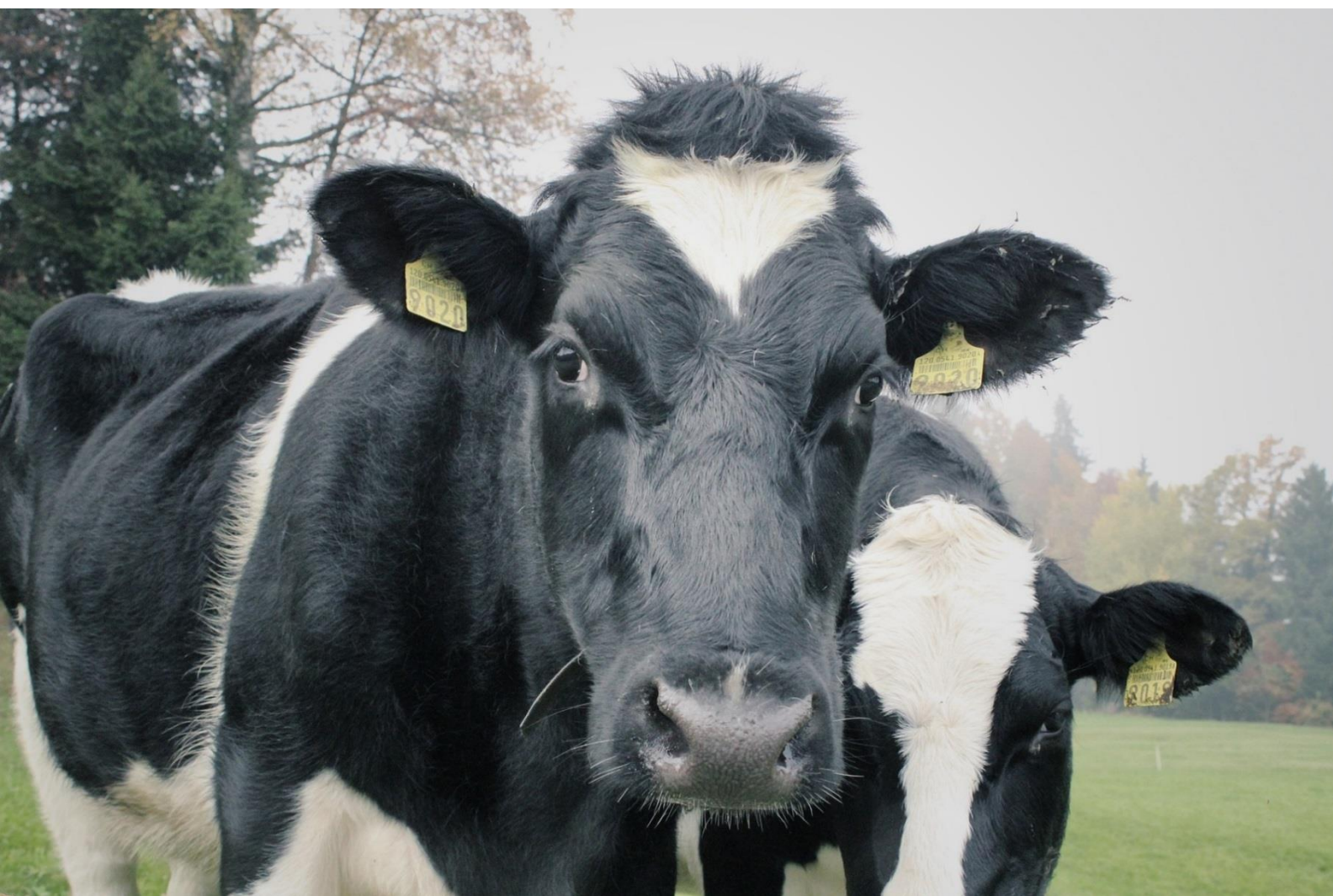
Skup mleka

Ceny skupu mleka

**Produkcja artykułów
mleczarskich**

Ceny artykułów mleczarskich

**Działania na rzecz
rynku mleka**

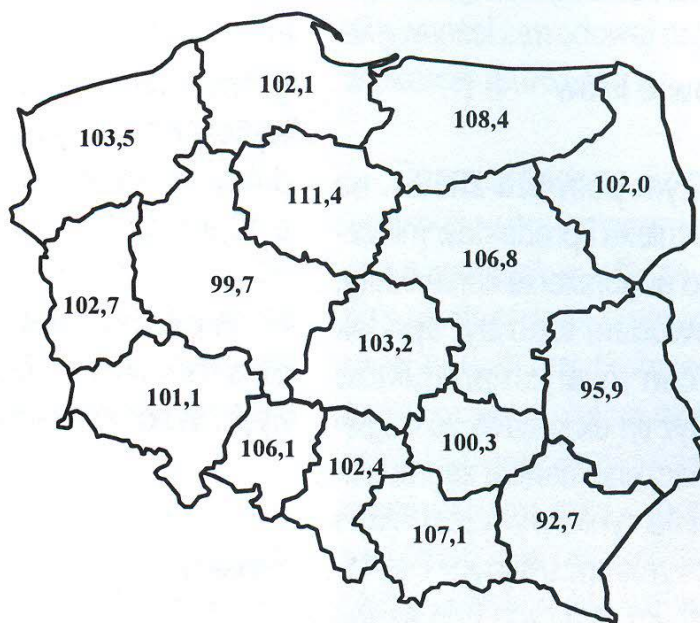

Pogłowie krów mlecznych

W pierwszym półroczu 2018 roku pogłowie krów mlecznych ukształtowało się na poziomie 2 233 tys. sztuk i było o 2,3% większe niż w czerwcu 2017 r. (dane IERiGŻ-PIB, GUS). Liczba krów użytkowanych mlecznie wzrosła w trzynastu województwach. Największy odnotowano w województwach: kujawsko-pomorskim o 11,4%, warmińsko-mazurskim o 8,4%, mazowieckim o 6,8%, łódzkim o 3,2% i podlaskim o 2%. Największy spadek pogłowia krów mlecznych odnotowano natomiast w województwie podkarpackim o 7,3%, lubelskim o 4,1% i wielkopolskim o 0,3%.

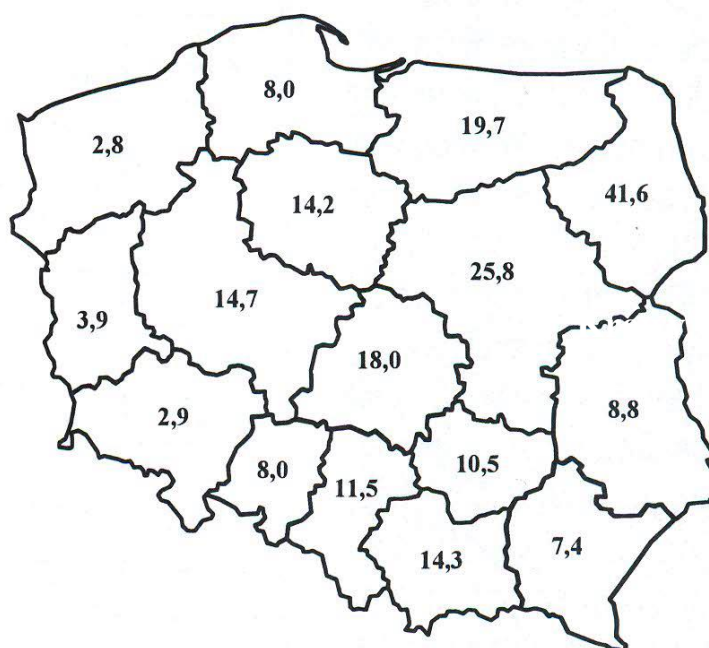
Przeciętna obada krów mlecznych na 100 ha UR wynosiła 15,3 szt. Największa obsada występuje w województwie podlaskim 41,6 szt., mazowieckim 25,8 szt., warmińsko-mazurskim 19,7 szt., łódzkim 18 szt. oraz wielkopolskim 14,7 szt. Najmniejszą obsadą krów mlecznych charakteryzują się województwa położone przy granicy z Niemcami.

Wskaźnik zmian pogłowia krów mlecznych w VI 2018 (VI 2017 = 100)

Źródło: IERiGŻ-PIB

Obsada krów mlecznych na 100 ha UR (VI 2017=100)

Źródło: IERiGŻ-PIB

Pogłowie krów w Polsce w tys. sztuk

Rok		Krowy ogółem	Krowy pozostałe	Krowy mleczne	z tego w gospodarstwach	
					indywidualnych	osób prawnych
2010	czerwiec	2656	118	2538	2424	114,3
	grudzień	2636	107	2529	2417	112,0
2011	czerwiec	2626	153	2473	2361	112,3
	grudzień	2568	122	2446	2334	112,2
2012	czerwiec	2578	137	2441	2328	113,4
	grudzień	2469	123	2346	2236	110,3
2013	czerwiec	2531	170	2361	2248	112,9
	grudzień	2442	143	2299	2186	112,8
2014	czerwiec	2479	169	2310	2194	115,8
	grudzień	2403	155	2248	2132	116,3
2015	czerwiec	2445	166	2279	2166	113,1
	grudzień	2303	169	2134	2021	112,7
2016	czerwiec	2332	186	2146	2037	109,1
	grudzień	2304	174	2130	2027	102,5
2017	czerwiec	2374	220	2154	2052	102,6
	grudzień	2341	188	2153	2051	101,8
2018	czerwiec	2429	196	2233		
	grudzień ^{a)}	2400	190	2210		
2019 ^{a)}	czerwiec	2395	190	2205		

*Prognozy IERiGŻ-PIB

Źródło: Dane GUS, IERiGŻ-PIB

Pogłowie krów mlecznych w Unii Europejskiej tys. sztuk (XII)

Wyszczególnienie	2013	2014	2015	2016	2017
UE - 15	18 042,5	18 176,1	18 376,8	18 363,70	18 189,20
UE - 13	5 438,5	5 382,5	5 218,0	5 161,10	5 122,20
w tym Polska	2 299,1	2 247,8	2 134,1	2 123,90	2 152,90
UE - 28	23 481	23 558,6	23 594,7	23 524,80	23 311,40

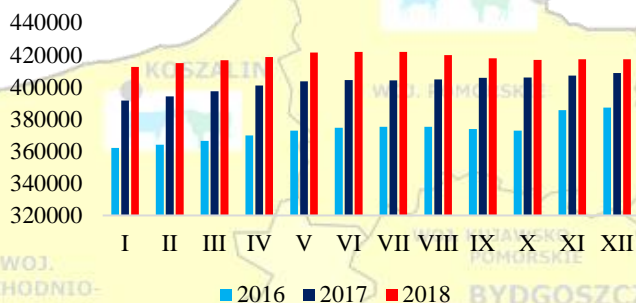
Źródło: Dane GUS, IERiGŻ-PIB

Liczba siedzib stad, w których utrzymywane są samice bydła w wieku powyżej 16 miesięcy, według stanu na dzień 03.01.2019 r.

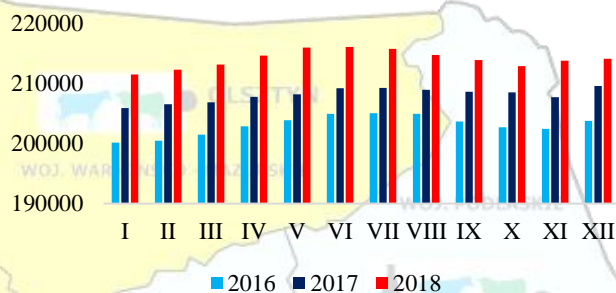
województwo	1 – 10 szt.	11 – 30 szt.	31 – 50 szt.	51 – 100 szt.
dolnośląskie	3 911	878	205	99
kujawsko-pomorskie	9 922	3 894	1 177	461
lubelskie	26 292	3 618	769	290
lubuskie	1 550	739	185	109
łódzkie	21 885	5 093	1 114	446
małopolskie	30 306	1 542	142	36
mazowieckie	48 840	13 990	3 963	1 613
opolskie	2 954	700	238	135
podkarpackie	16 449	841	119	44
podlaskie	15 678	9 750	4 418	2 145
pomorskie	7 652	1 640	499	237
śląskie	6 261	1 058	228	136
świętokrzyskie	16 231	1 433	217	68
warmińsko-mazurskie	8 383	4 786	1 729	880
wielkopolskie	18 046	6 072	1 916	1 105
zachodniopomorskie	2 262	1 006	241	105
POLSKA	236 622	57 040	17 160	7 909
województwo	101-200 szt.	201-300 szt.	301-400 szt.	pow. 400 szt.
dolnośląskie	36	14	8	13
kujawsko-pomorskie	112	27	11	18
lubelskie	72	6	4	4
lubuskie	37	8	3	8
łódzkie	70	10	3	5
małopolskie	7	1	2	2
mazowieckie	262	29	13	4
opolskie	57	14	4	15
podkarpackie	9	2	1	1
podlaskie	362	29	10	3
pomorskie	41	12	3	11
śląskie	43	11	4	5
świętokrzyskie	6	3	1	0
warmińsko-mazurskie	177	34	13	13
wielkopolskie	335	70	28	45
zachodniopomorskie	30	13	7	17
POLSKA	1 656	283	112	164

Ocena użytkowości 2018

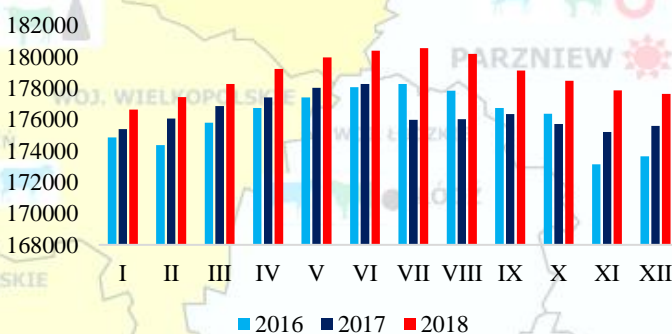
RO Parzniew - krowy

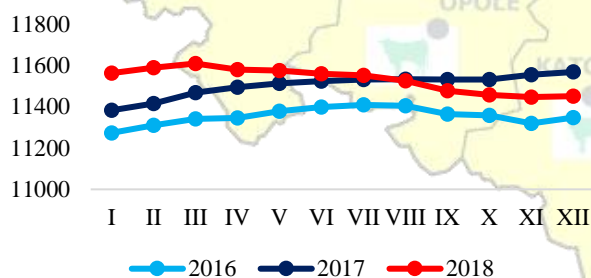
RO Poznań - krowy

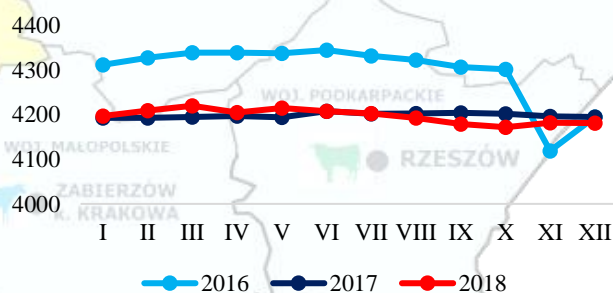
RO Bydgoszcz - krowy

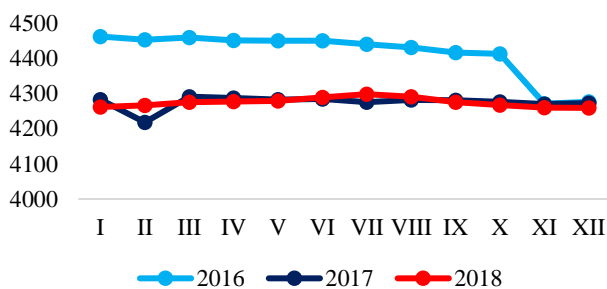
RO Parzniew - stada

RO Poznań - stada

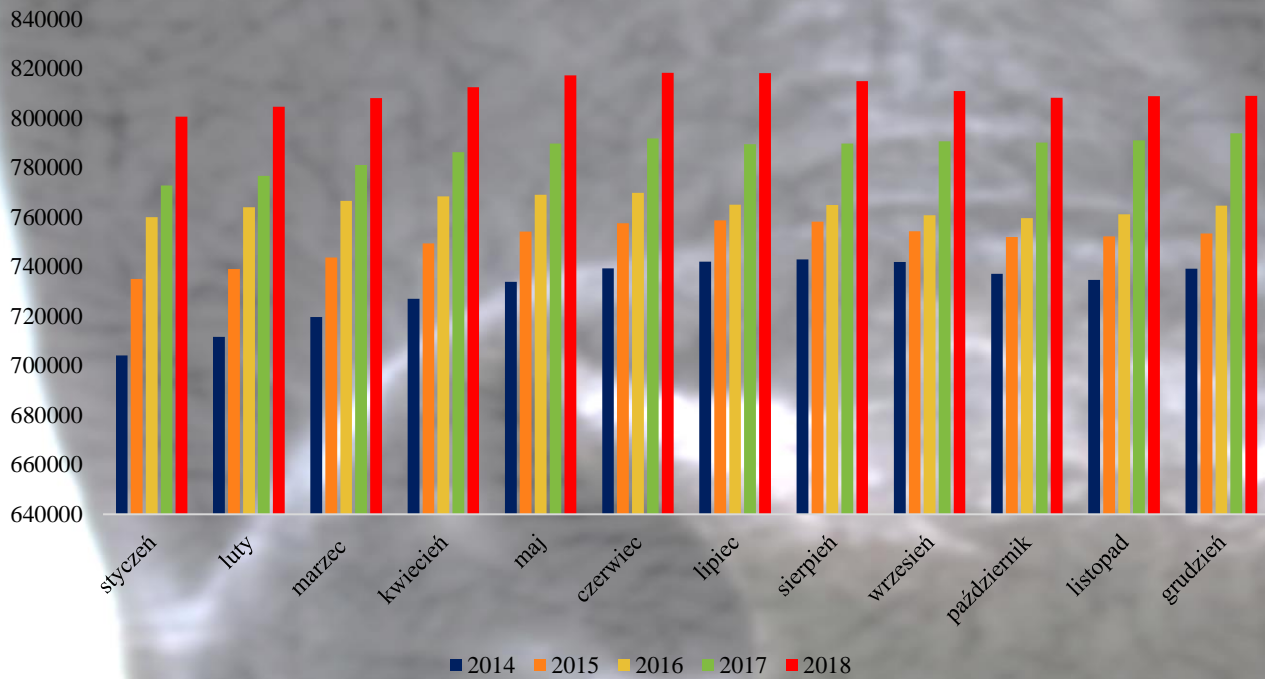

RO Bydgoszcz - stada

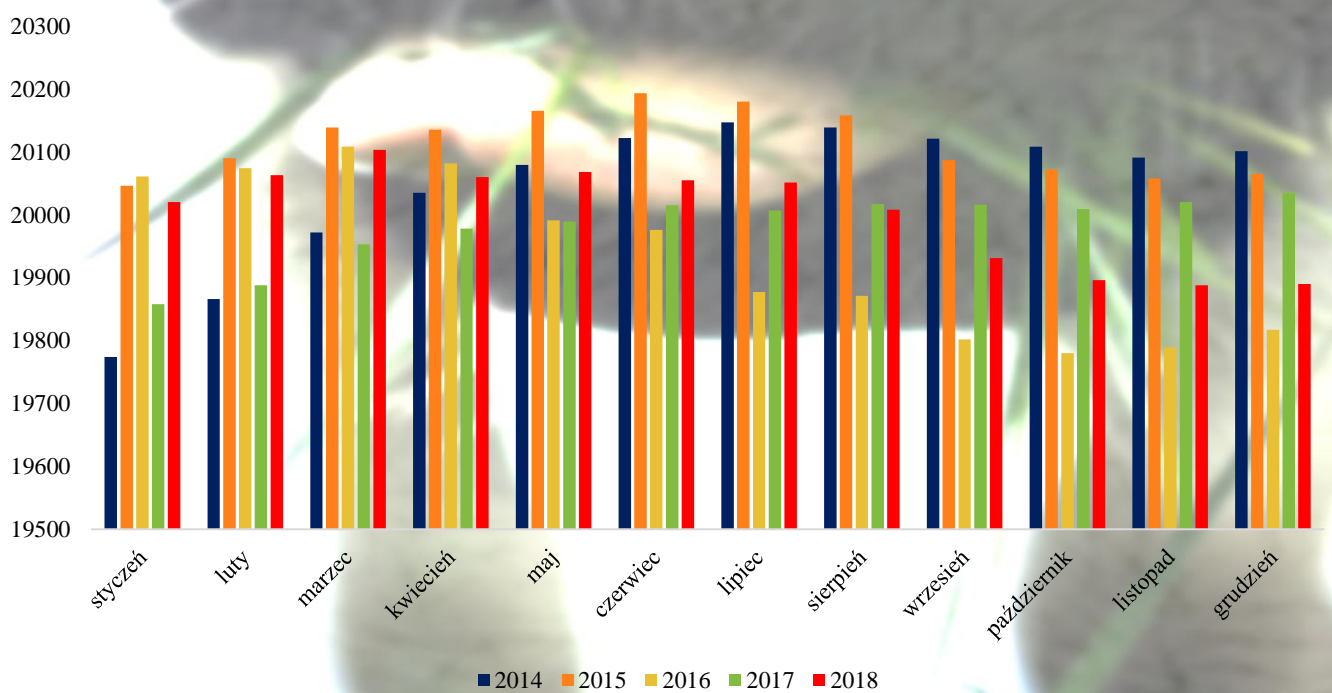

Ocena użytkowości 2014 - 2018

Krowy

Stada

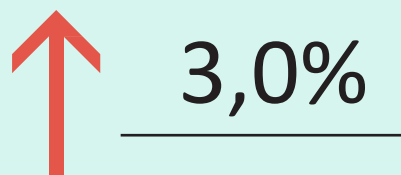
Skup mleka

Skup mleka w grudniu wyniósł 959,5 mln l (GUS)

W porównaniu z listopadem

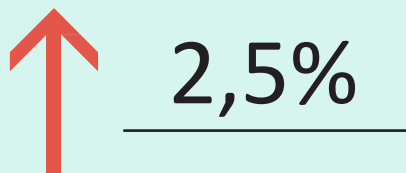

W porównaniu z grudniem 2017 r.

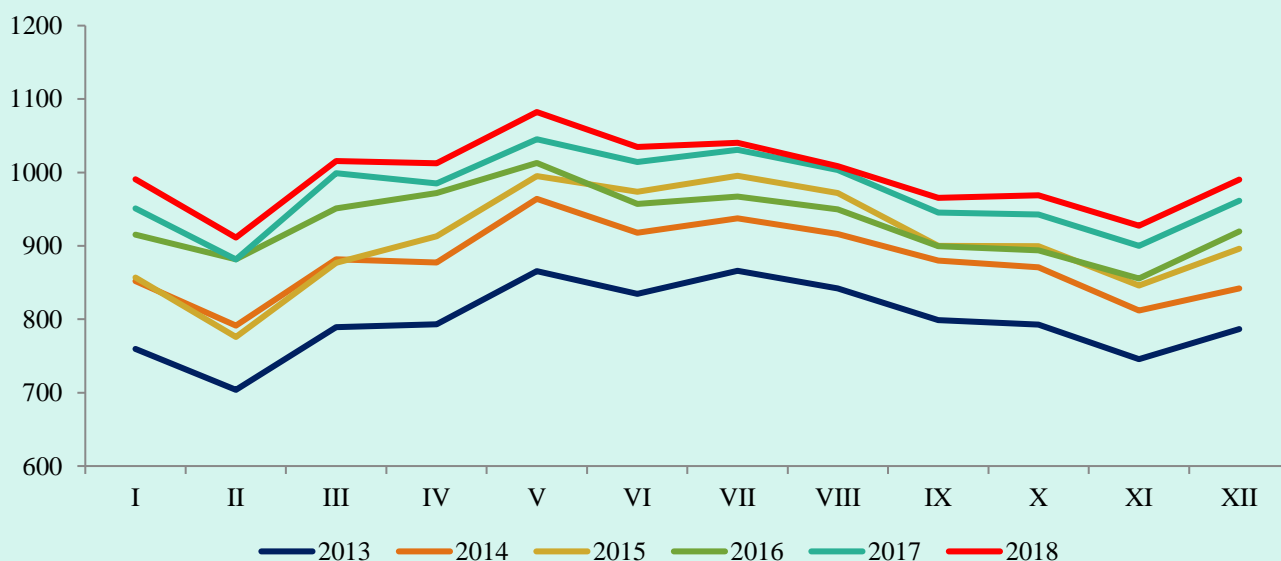

W okresie od stycznia do grudnia 2018 roku do podmiotów skupowych trafiło 11 577,30 mln l

W porównaniu z rokiem 2017

Skup mleka w Polsce w latach 2013 – 2018 (mln kg)

Zestawienie ilości skupionego mleka w okresie I - XII 2018 r. w tys. litrów

Województwo	wg siedziby jednostki skupującej	wg siedziby producenta	różnica w ilościach skupionego mleka	różnica w procentach
Polska	11 577 319	11 577 319	x	x
dolnośląskie	52 181	168 360	-116 179	-69,0%
kujawsko-pomorskie	493 852	792 827	-298 975	-37,7%
lubelskie	702 731	575 177	127 557	22,2%
lubuskie	208 303	82 238	126 065	153,3%
łódzkie	903 826	829 964	73 862	8,9%
małopolskie	140 388	141 391	-1 003	-0,7%
mazowieckie	2 157 002	2 545 858	-388 856	-15,3%
opolskie	227 245	268 919	-41 674	-15,5%
podkarpackie	57 610	121 061	-63 451	-52,4%
podlaskie	4 118 968	2 497 935	1 621 033	64,9%
pomorskie	146 303	316 101	-169 798	-53,7%
śląskie	189 007	244 349	-55 342	-22,6%
świętokrzyskie	329 559	181 826	147 733	81,2%
warmińsko-mazurskie	318 331	916 675	-598 344	-65,3%
wielkopolskie	1 482 822	1 769 752	-286 930	-16,2%
zachodniopomorskie	49 191	124 886	-75 695	-60,6%

Źródło: PIM

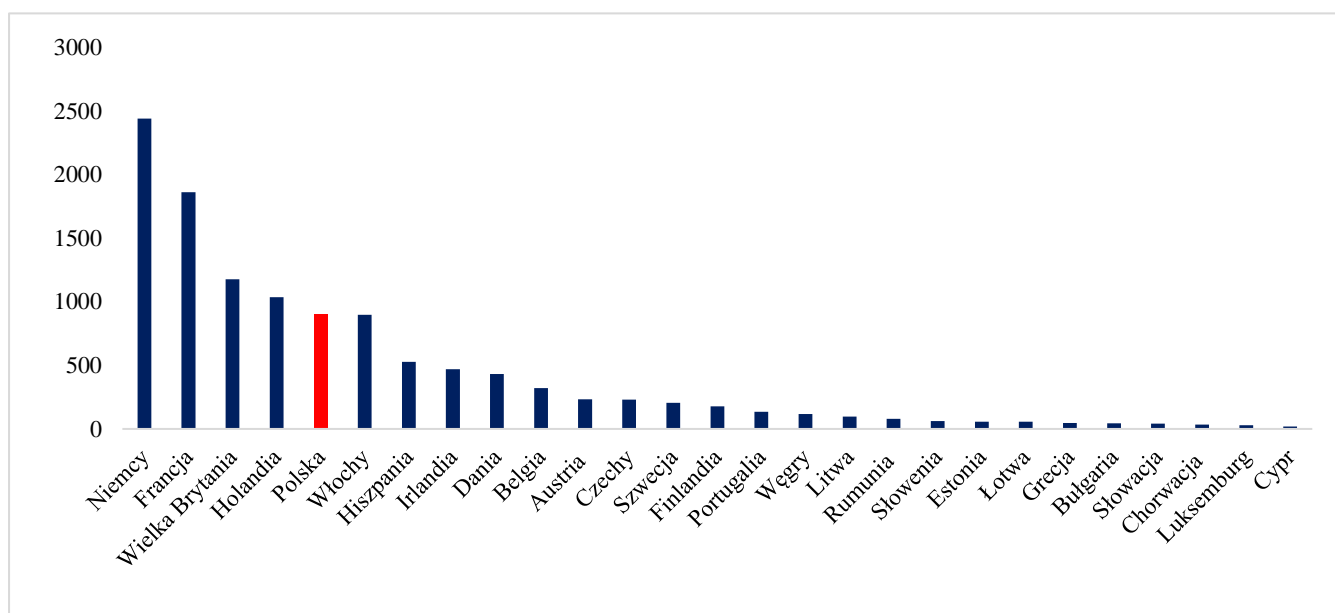
W okresie styczeń – grudzień 2018 roku najwięcej mleka ubyło z województw: warmińsko-mazurskiego (598,3 mln l), mazowieckiego (388,9 mln l), kujawsko-pomorskiego (299 mln l) oraz wielkopolskiego (286,9 mln l). Z innych województw mleko trafiało głównie do województwa podlaskiego 1 621,0 mln l.

Skup mleka w Unii Europejskiej

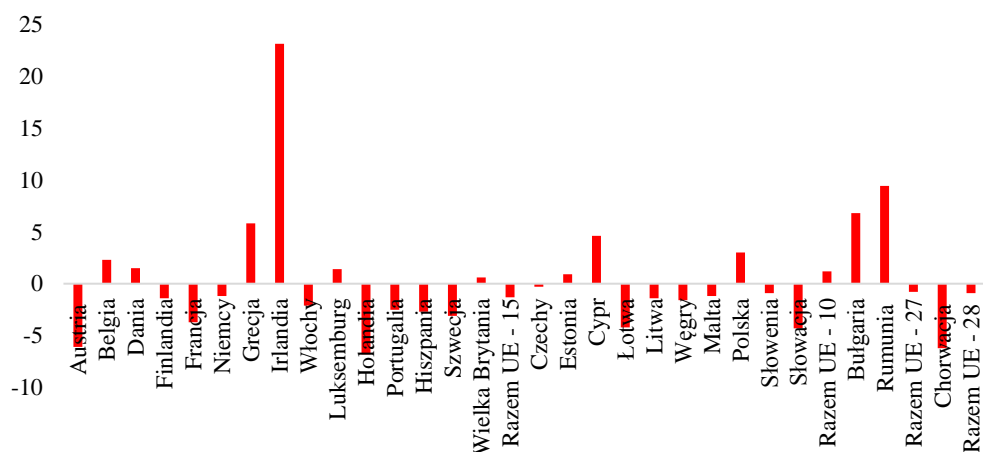
W listopadzie 2018 roku do mleczarni w UE – 28 trafiło 11 731,9 mln litrów mleka.

Pięciu największych producentów (Niemcy, Francja, Wielka Brytania, Holandia, Polska) skupiło w analizowanym miesiącu łącznie 7 413,8 mln litrów mleka tj. o 1,9% mniej niż przed rokiem, co stanowi 63,2% całego mleka skupionego w UE.

Zmiany roczne w skupie mleka (XI w %)

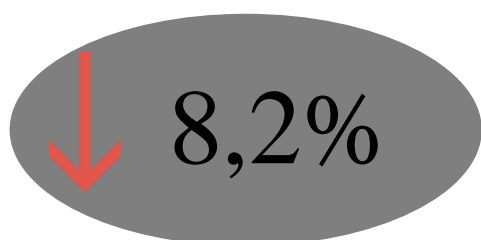
Ceny mleka w skupie

W I półroczu 2019 roku utrzymywała się tendencja spadkowa ceny skupu mleka, która została delikatnie przełamana w lipcu i utrzymywała się do listopada.

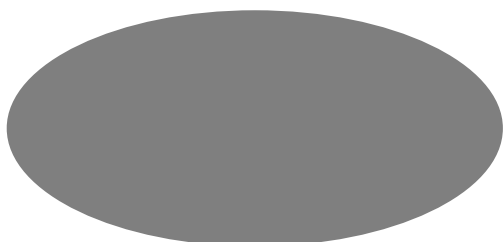
Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w grudniu 2018 r. średnia cena mleka w skupie wynosiła 140,10 zł/hl i była o 0,03% niż w listopadzie oraz o 8,1% niższa niż w analogicznym miesiącu 2017 roku.

W okresie od stycznia do grudnia 2018 roku średnia cena mleka wyniosła 134,23 zł/hl i była niższa o 3,2% w porównaniu do analogicznego okresu w roku poprzednim.

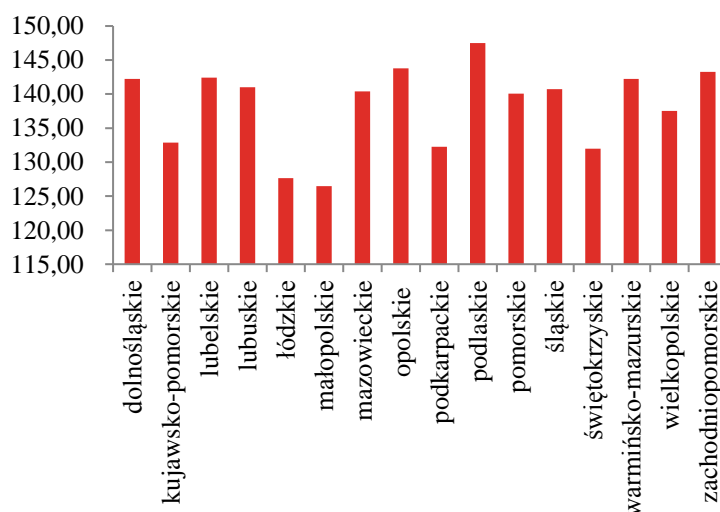
Ceny w grudniu w porównaniu z
grudniem 2017

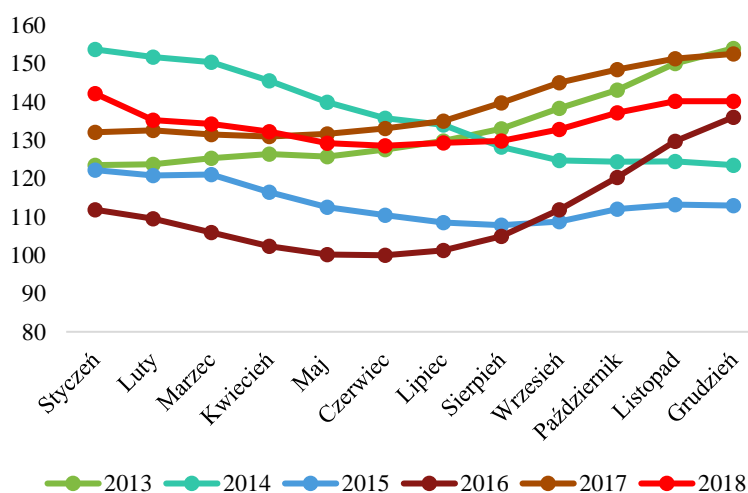
W porównaniu z listopadem 2018 roku

Zróźnicowanie cen netto skupu mleka jest bardzo wyraźne w województwach. W grudniu 2018 roku najniższą cenę otrzymywali producenci z województw: małopolskiego – 126,46 zł/hl, łódzkiego – 127,66 zł/hl, świętokrzyskiego – 131,99 zł/hl. Natomiast najwyższa cena mleka była wypłacana w województwach: podlaskim – 147,48 zł/hl, opolskim – 143,79 zł/hl oraz zachodniopomorskim – 143,25 zł/hl.

Ceny w Polsce w latach 2013 – 2018 zł/hl

Cena skupu mleka w Unii Europejskiej

Średnia cena mleka w listopadzie 2018 r

36,06 EUR/100 kg

0,7 % więcej niż przed miesiącem

4,6 % mniej niż w zeszłym roku

Firma	Kraj	IV 18	V 18	VI 18	VII 18	VIII 18	IX 18	X 18	XI 18
Belgomilk (Milcobel)	Belgia	29,94	29,94	32,72	33,22	33,97	34,72	34,72	34,72
Alois Muller	Niemcy	30,63	30,63	30,73	31,72	31,72	32,96	33,95	34,45
DMK	Niemcy	30,79	30,79	31,93	33,07	34,08	34,59	34,59	34,59
Arla Foods Denmark	Dania	30,53	30,52	31,58	33,36	34,33	34,31	35,19	35,18
Valio	Finlandia	37,33	34,9	34,9	34,9	34,9	34,9	34,9	34,9
Savencia	Francja	32,44	32,51	32,51	34,94	34,94	33,49	34,9	34,12
Danone	Francja	32,44	32,11	33,2	37,13	37,39	37,55	34,1	33,66
Lactalis	Francja	31,83	31,83	32,66	34,35	34,83	35,32	35,57	35,57
Sodiaal	Francja	32,62	32,62	34,08	35,05	36,51	36,51	36,51	35,05
Dairy Crest David-stow	W. Brytania	29,23	27,67	28,23	31,13	33,05	35,02	35,97	36,03
Dairygold	Irlandia	32,27	32,3	32,3	32,3	32,3	32,3	32,3	32,3
Glanbia	Irlandia	31,03	30,14	32,09	32,14	32,21	32,21	32,21	32,06
Kerry	Irlandia	31,43	31,43	32,43	33,43	33,43	33,43	33,43	33,43
Granarolo	Włochy	40,71	40,71	37,85	37,87	37,87	37,87	37,87	37,87
Friesland - Campina	Holandia	33,87	33,39	33,75	35,21	35,21	36,42	37,39	36,67
ŚREDNIA		32,51	32,1	32,71	33,96	34,37	34,69	34,82	34,66
Fonterra	NZ	31,06	30,97	31,29	31,34	30,94	28,7	27,87	29,22
USA	US	30,05	32,73	33,19	30,74	32,91	34,85	34,2	32,22

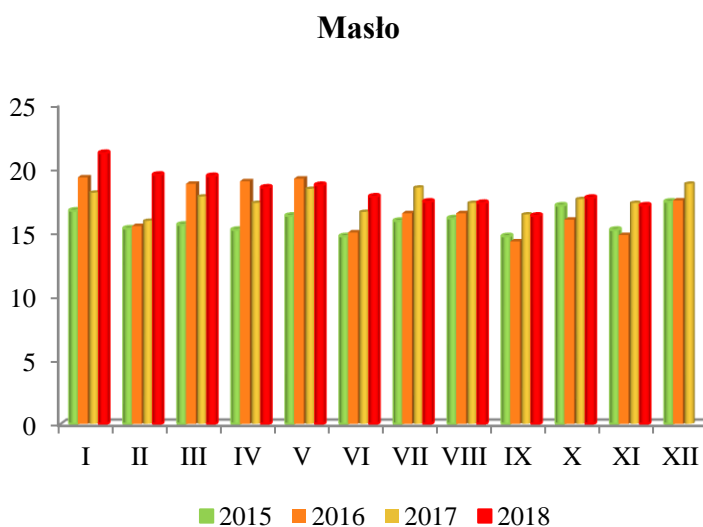
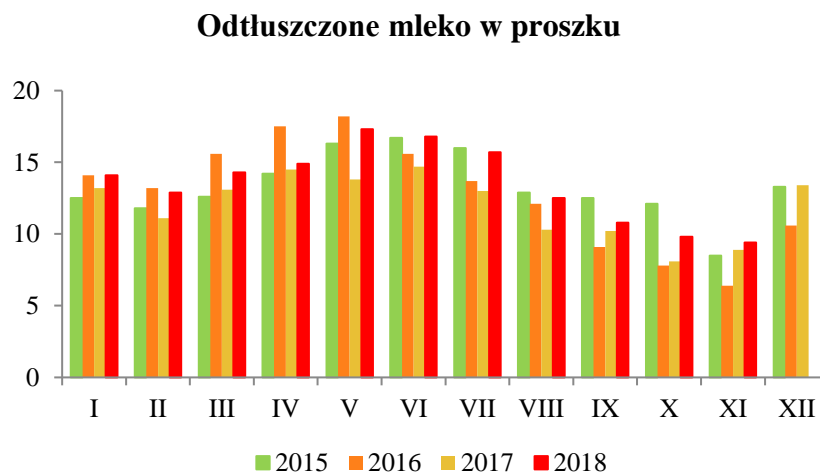
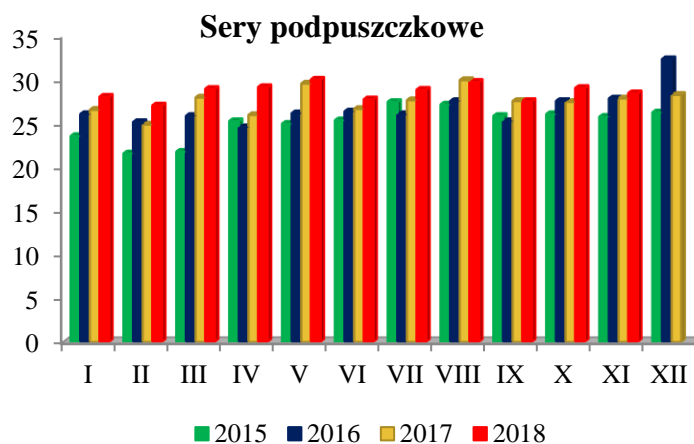
Produkcja artykułów mleczarskich

W okresie styczeń - listopad 2018 roku produkcja mleka płynnego wyniosła 2 923,7 mln litrów, tj. o 1,1% mniej niż w analogicznym okresie ubiegłego roku.

W przeciągu jedenastu miesięcy wyprodukowano 315,7 tys. ton serów podpuszczkowych dojrzewających i było to o 4,4% więcej niż w roku 2017.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego produkcja masła od stycznia do listopada 2018 roku osiągnęła poziom 200,9 tys. ton, tj. o 5,1% więcej niż w analogicznym okresie 2017 r.

W ciągu jedenastu miesięcy 2018 r. zwiększono produkcję odtłuszczonego mleka w proszku o 13%, tj. 148,5 tys. ton. Natomiast produkcja pełnego mleka w proszku znacznie zmalała w porównaniu z rokiem 2017 tj. o 7,3% i ukształtowała się na poziomie 29,4 tys. ton.

Produkcja w listopadzie 2018 r.

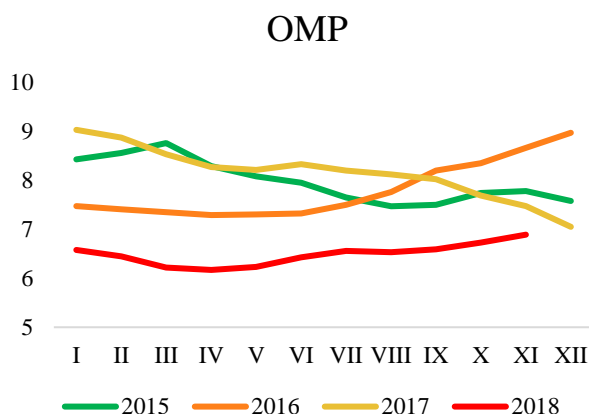
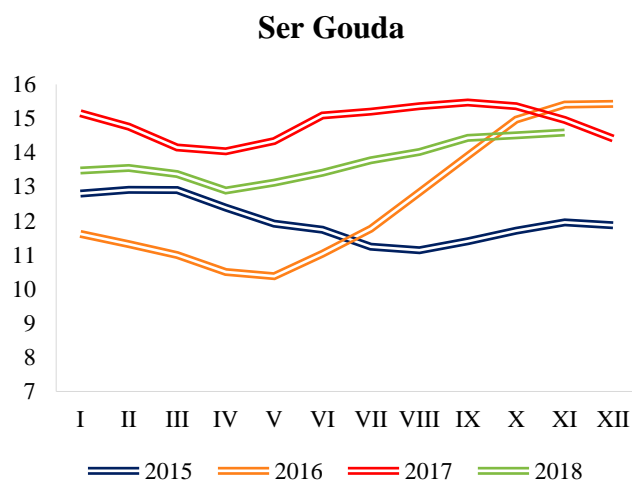
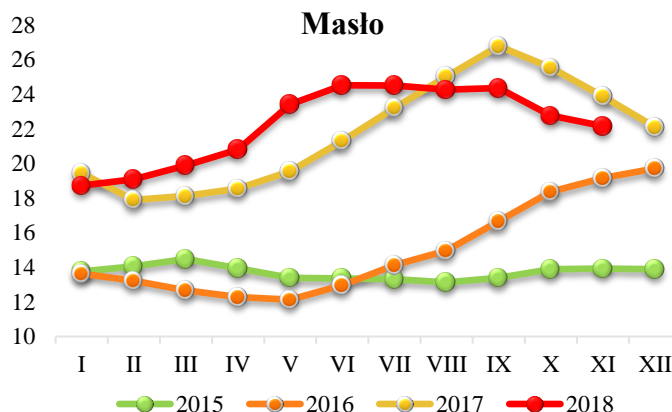
Sery podpuszczkowe	Odtłuszczone mleko w proszku	Masło
28,5 tys. ton	9,4 tys. ton	17,1 tys. ton
O 2,1% mniej niż w październiku, ale o 2,2% więcej niż w listopadzie 2017 r.	O 4,1% mniej niż przed miesiącem, ale o 5,6% więcej niż w analogicznym miesiącu 2017 roku	O 3,4% mniej niż w październiku oraz o 1,2% mniej niż w przed rokiem
Mleko płynne	Smietana	Jogurtu
250,6 mln l	16,0 mln l	29,1 mln l
O 4,0% mniej niż miesiąc wcześniej i o 0,1% mniej niż w listopadzie 2017 roku	O 10,1% mniej niż w październiku, ale o 5,3% więcej niż w listopadzie 2017 roku	O 4% mniej niż przed miesiącem, ale o 5,8% więcej niż w analogicznym miesiącu 2017 roku
Sery twarogowe	Pełne mleko w proszku	Serwatka
40,3 tys. ton	1,8 tys. ton	163,5 tys. ton
O 1,7% mniej niż miesiąc wcześniej, ale o 3,1% więcej niż w listopadzie 2017 roku	O 5,3% mniej niż w analogicznym miesiącu 2017 roku	O 4,7% więcej w porównaniu z analogicznym miesiącem 2017 roku

Ceny artykułów mleczarskich

W listopadzie 2018 r. cena masła w blokach ukształtowała się na poziomie 22,17 zł/kg i była o 2,6% niższa niż w październiku oraz o 7,2% niższa niż w analogicznym okresie 2017 roku. W okresie styczeń – listopad średnio masło w blokach zbywano po 22,24 zł/kg i było to o 2,2% więcej niż w analogicznym okresie 2017 roku.

Za ser Gouda przetwórcy otrzymywali 14,59 zł/kg tj. o 0,6% więcej niż miesiąc wcześniej oraz o 2,5% mniej niż w roku 2017. W okresie jedenastu miesięcy 2018 roku średnia cena sera ukształtowała się na poziomie 13,74 zł/kg i była o 7,8% niższa niż w analogicznym okresie 2017 roku.

Cena odtłuszczonego mleka w proszku w listopadzie 2018 r. ukształtowała się na poziomie 6,89 zł/kg tj. o 2,4% więcej niż w poprzednim miesiącu, ale o 7,8% mniej niż przed rokiem. Średnia cena odtłuszczonego mleka w proszku w okresie styczeń – listopad wynosiła 6,49 zł/kg i była o 21,3% niższa niż w tym samym okresie 2017 roku.

Tygodniowe notowania cen produktów mleczarskich

17 – 30.12.2018

Masło w blokach – 18,54 zł/kg, o 2,6% taniej niż w poprzednim notowaniu, o 5,3% taniej niż przed rokiem.

Masło konfekcjonowane – 21,37 zł/kg, o 0,5% więcej niż tydzień wcześniej, o 2,7% taniej niż przed rokiem.

OMP – 6,48 zł/kg, o 1,5% taniej niż tydzień wcześniej, o 3,5% więcej niż rok wcześniej.

Ser Edamski – 13,34 zł/kg, 0,5% więcej niż w poprzednim notowaniu oraz o 0,6% więcej niż rok temu.

Ser Gouda – 13,19 zł/kg, o 0,5% taniej niż tydzień wcześniej, o 1,7% taniej niż rok temu.

31.12.2018 – 06.01.2019

Masło w blokach – 17,95 zł/kg, o 3% taniej niż tydzień wcześniej i o 7% taniej niż przed miesiącem, o 3% drożej niż przed rokiem.

Masło konfekcjonowane – 20,49 zł/kg, o 4% taniej niż w poprzednim notowaniu i o 6% taniej niż miesiąc wcześniej, 4% drożej niż przed rokiem.

OMP – 6,36 zł/kg, o 2% mniej niż tydzień wcześniej i o 3% taniej niż przed miesiącem, o 3% drożej niż przed rokiem.

PMP – 11,45 zł/kg, o 1% taniej niż w poprzednim notowaniu, o 1% mniej niż przed miesiącem, o 3% drożej niż przed rokiem.

07 – 13.01.2019

Masło w blokach – 18,03 zł/kg, 0,5% drożej niż tydzień wcześniej, o 5% mniej niż przed miesiącem, o 3,5% drożej niż przed rokiem.

Masło konfekcjonowane – 20,34 zł/kg, o 1% mniej niż w poprzednim notowaniu i o 4% taniej niż miesiąc wcześniej, o 8% więcej niż w ubiegłym roku.

OMP – 6,88 zł/kg, o 8% więcej niż tydzień wcześniej i o 5% drożej niż przed miesiącem, 19% więcej niż przed rokiem.

PMP – 11,35 zł/kg, o 1% taniej niż w poprzednim notowaniu, o 4% mniej niż w poprzednim miesiącu, o 4,5% drożej niż przed rokiem.

Ser Edamski – 13,29 zł/kg, 1% więcej niż w poprzednim notowaniu, podobnie jak miesiąc wcześniej, 5% drożej niż przed rokiem.

Ser Gouda – 13,37 zł/kg, 1% więcej niż tydzień wcześniej, podobnie jak przed miesiącem, 5% drożej niż przed rokiem.

14 – 20.01.2019

Masło w blokach – 18,39 zł/kg, o 2% więcej niż tydzień wcześniej, o 1% taniej niż przed miesiącem, o 9% drożej niż przed rokiem.

Masło konfekcjonowane – 20,19 zł/kg, 1% taniej niż w poprzednim notowaniu, o 5,5% taniej niż miesiąc wcześniej i o 5% więcej niż przed rokiem.

OMP – 6,80 zł/kg, o 1% mniej niż tydzień wcześniej, o 5% więcej niż przed miesiącem, o 14% drożej niż w ubiegłym roku.

PMP – 11,62 zł/kg, o 2% drożej niż w poprzednim notowaniu, na podobnym poziomie jak w poprzednim miesiącu, o 11% drożej niż przed rokiem.

Ceny artykułów mleczarskich na rynkach zagranicznych

- Masło

W dniu 18 stycznia 2019 roku w Oceanii cena ukształtowała się na poziomie 4 213 USD/t i była o 10% wyższa niż przed miesiącem i o 12% niższa niż przed rokiem. W portach Europy Zachodniej cena masła wynosiła 5 075 USD/t, o 2% więcej niż w grudniu i o 1% więcej niż w analogicznym miesiącu 2018 r. Na platformie handlowej GDT za masło przeciętnie płacono 4 262 USD/t, o 8,5% więcej niż w grudniu i o 13% taniej niż w styczniu 2018 roku.

- Mleko w proszku

W Oceanii cena OMP w dniu 18 stycznia 2019 r. wynosiła 2 488 USD/t i była o 24% wyższa w ujęciu miesięcznym, o 37% wyższa niż w zeszłym roku. W portach Europy Zachodniej cena OMP wynosiła 2 113 USD/t, tj. o 6% więcej niż w grudniu, o 27% więcej niż w styczniu 2018 r. Na aukcji GDT odtłuszczone mleko w proszku zbywano po 2 405 USD/t, tj. o 18% drożej niż miesiąc wcześniej, o 32% drożej niż przed rokiem.

W Oceanii pełne mleko w proszku zbywano po 2 763 USD/t, o 4% drożej niż w grudniu, ale o 7% taniej niż w styczniu 2018 roku. W portach Europy Zachodniej PMP kosztowało 3 175 USD/t i było o 3% droższe w ujęciu miesięcznym, o 4% drożej w ujęciu rocznym. Na platformie handlowej GDT pełne mleko w proszku sprzedawano po 2 777 USD/t, tj. o 4% drożej niż przed miesiącem, o 8% taniej niż w analogicznym okresie 2018 roku.

- Ser Cheddar

W Oceanii ceny sera ukształtowały się na poziomie 3 488 USD/t, tj. o 9% mniej niż w grudniu i o 1,5% więcej niż w styczniu 2018 roku. Na platformie Global Dairy Trade cena sera Cheddar wynosiła 3 504 USD/t i była o 4% wyższa niż w poprzednim notowaniu, o 7% wyższa niż przed miesiącem, o 1% wyższa niż w analogicznym miesiącu 2018 roku.

Działania na rzecz rynku mleka

Działanie 1. Sprzedaż odtłuszczonego mleka w proszku z zapasów interwencyjnych

Komisja Europejska realizuje sprzedaż odtłuszczonego mleka w proszku z zapasów interwencyjnych w drodze procedury przetargowej. Termin składania ofert w ramach 31 częściowego przetargu upłynął 22 stycznia 2019 r. W ramach tego przetargu sprzedano 18 514 ton OMP po minimalnej cenie ustalonej na poziomie 158,50 EUR/100 kg. Odtłuszczone mleko w proszku sprzedano w: Irlandii (14 259 t), Finlandii (2 236 t), Hiszpanii (1 000 t), Estonii (527 t), Wielkiej Brytanii (492 t). W Unii Europejskiej od momentu uruchomienia sprzedaży odtłuszczonego mleka w proszku tj. od grudnia 2016 roku, z zapasów interwencyjnych sprzedano 376 041 ton, co stanowi 99% zapasów zgromadzonych w latach 2015-2017.

Według stanu na dzień 22 stycznia 2019 roku do sprzedaży pozostało 3 654 ton odtłuszczonego mleka w proszku. Zapasy pozostały jeszcze w Hiszpanii – 2 770 t, Wielkiej Brytanii – 389 t, Finlandii – 286 t i na Słowacji – 207 t.

Działanie 2. Realizacja programu dla szkół w I semestrze roku szkolnego 2018/2019

Dostawy produktów owocowo-warzywnych oraz artykułów mleczarskich do placówek szkolnych rozpoczęto w połowie września 2018 roku. Liczba porcji produktów mlecznych dla jednego dziecka wynosiła 40, natomiast w komponencie owocowo-warzywnym 41. W każdym z 12 tygodni I semestru dostarczono dzieciom co najmniej 3 porcje owoców i warzyw oraz co najmniej 3 porcje mleka i jedo przetworów. W I semestrze roku szkolnego 2018/2019 w «Programie dla szkół» uczestniczyło: w komponencie owocowo-warzywnym 12,4 tys. szkół podstawowych tj. 1 849 tys. dzieci (o 46,6 tys. więcej niż w II semestrze roku 2017/2018), dzieci te stanowią 95,7% grupy docelowej w całej Polsce, w komponencie mlecznym uczestniczyło 12,7 tys. szkół podstawowych tj. 1 853,5 tys. dzieci (67,2 tys. więcej niż w II semestrze roku 2017/2018), dzieci te stanowią 95,9% grupy docelowej w całej Polsce.

Umowy ze szkołami podpisało 104 zatwierdzonych dostawców owoców, warzyw i soków oraz 121 dostawców mleka i produktów mleczarskich.

W 2018 roku do oddziałów terenowych KOWR wpłynęło 3 111 wniosków o pomoc w ramach tego programu. Kwota wypłacona przez AriMR wyniosła 241 298 tys. zł (z tego: 119 075,4 tys. zł z budżetu unijnego i 122 222,2 tys. zł z budżetu krajowego).

Dorota Śmigielska
d.smigielska@pfb.pl